

telefonicky vyrozumel okresný úrad v Žiline o pobyte menovaných. Vyhostený Vojtech Hanis bol majiteľom tunajšej lekárne, ktorú spravoval spolu so svojim bratom Arnoštom Hanisom. V dôsledku ich vyhostenia okresný úrad za telefonického súhlasu prezidia krajinského úradu ešte dňa 5. XI. 1938 poveril dočasným spravovaním lekárne Mg. Ph. Štefana Marku z Handlovej. Lekáreň bola mu odovzdaná za súčasného spísania inventáru, ktorý bol prevedený za prítomnosti okresného lekára D. Munkáčiho, štát. obv. lekára v Pov. Bystrici Dr. Žuchu a Mg. Ph. Gejzu Polónyiho, ktorého okresný úrad už predtým bol ustanovil za opatrovníka pre neprítomného Vojtecha Hanisa.

Vojtech Hanis využíva všetkých možných intervencií, aby mu okresný úrad umožnil jeho návrat do Pov. Bystrice. Intervencie tieto musely byť okr. úradom odmietnuté, nakoľko ich návrat do Pov. Bystrice vzbudil by všeobecné pohoršenie a jednak autorita Slovenskej vlády by tým značne utrpela.

Menovaní boli totiž horlivými stúpecami Komunistickej ideológie. Podotýka sa ešte, že všetky tieto intervencie za menovaných lekárnikov pochádzali od vlivných činiteľov.

Opatrenia Slovenskej vlády proti Židom sledovalo tunajšie obyvateľstvo so súhlasom a nepríjemne sa ho dotklo, keď tieto opatrenia boli postupne odvolávané.

Považská Bystrica, dňa 14. decembra 1938.

(nečitateľný podpis)
okresný náčelník¹¹⁰

ŠOKA Považská Bystrica, fond Okresný úrad Považská Bystrica, kartón 79, 91/1939 prez.

Dokument 162

Žiadosť židovskej náboženskej obce z Rozhanoviec zo dňa 27. 11. 1938 Okresnému úradu v Prešove, aby ich kantor Š. Beihorn, príslušný do Mukačeva mohol ostať v obci, lebo sú ohrozené ich náboženské prejavy. Okresný úrad povolil pobyt Š. Beihornovi do 29. 12. 1938.

Veľľavážený Pán Okresný Náčelník v Prešove.

Šia Beihorn zamestnanec našej náboženskej obce narodený a príslušný v Mukačeve bol z našej obce vyhostený s tým, že ju má opustiť behom 48 hodín. Naša žid. náb. obec má len tohoto jediného funkcionára, ktorý účinkuje

¹¹⁰ Dokument sa nachádza vo dvoch vyhotoveniach aj ako koncept.

ako kantor, vedúci bohoslužby, rečník a námestník rabína. Zaobstaráva teda každú rituálnu úlohu. Pri terajších mimoriadnych pomeroch námestníka by sme dostať nemohli, a taktó by bolo znemožnené každé náboženské účinkovanie. Z týchto dôvodov prosíme, ráčte menovanému ďalší pobyt v Rozhanovciach povoliť, alebo aspoň predĺžiť.

Rozhanovce, 27. nov. 1938

S úplnou úctou

Samuel Friedmann

Predseda náb. obce¹¹¹

Správnosť horejších údajov týmto potvrdzujem a odôvodnenú prosbu čo najvрейšie podporujem.

Prešov, 28. nov. 1938¹¹²

ŠOKA Prešov, fond Okresný úrad Prešov, kartón 16, 224/39.

Dokument 163.

Hlásenie OÚ z Prešova Krajskému úradu v Bratislave z 30. 1. 1939 o priebehu deportácií. Podľa hlásenia sa v mlyne pri Nižnom Olčvári zdržiavali dočasne Židia.

OKRESNÝ ÚRAD v Prešove.

Číslo: 224/1939 prez.-

Prešov, dňa 30. I. 1939.

Židovská otázka – pokyny,-

K číslu: 77581/38 prez.-

Dôverné.

Prezídium krajského úradu v Bratislave.

Vypovedaní, avšak Maďarskom neprevzatí židia shromaždili sa iba na hranici územia ponechaného Slovensku avšak do 1. januára 1939. dočasne prikázaného okresu trebišovskému. Pokiaľ z intervencií tunajšieho spolku Chevra Kadischa je známe, bola vtedy iba nepatrná časť židov pri mlyne v Nižnom Olčvári týmto spolkom opatrená a ďalej cez okres prepravená, takže v tunajšom okrese nebolo treba žiadneho opatrenia ku roztriedeniu, alebo k umiestneniu židov podľa tamojšieho obežníka. Aj jednotlivé vyhostení a prinavrátení židia precestovali nenápadne cez Prešov práve pre

¹¹¹ Pod dokumentom je pečiatka Ort.náb.obce Rozhanovce.

¹¹² Vedľa je pečiatka Ort. náb.obce v Prešove. Okresný náčelník listom z 30. 11. 1938 povolil pobyt do 29. 12. 1938. ŠOKA Prešov, fond Okresný úrad Prešov, 4614/38 prez.